КРЫВІНКА

СТУДЗЕНЬ
№2 (301)
2023 год

ІНФАРМАЦЫЙНА-КУЛЬТУРНАЯ ГАЗЕТА БЕШАНКОВІЦКАГА РАЁНА

МЕРКАВАННЕ РЭДАКТАРА

ТРЭБА ВЫРОШЧВАЦЬ УЛАСНІКА

Калі б у Бешанковіцкім раёне (Беларусі) не закопвалі ў зямлю маленькія фермы, а аддавалі іх людзям, мы б жылі ў іншай краіне.

Напісаць гэтую нататку мяне падштурхнуў артыкул «Зары» ад 13.01.2023, дзе гаварылася аб ДП «Палітаддзелец-Агра». А менавіта аб тым, што на маленькай старой ферме ў Берасьнях, пабудаванай яшчэ ў шасцідзесятых гадах мінулага стагоддзя, больш высокія паказчыкі, чым у сярэднім па «Палітаддзельцу». Тут працуе дружны калектыў з 12 чалавек, пад апекай якога знаходзяцца 120 кароў, 90 бычкоў і 200 цялушак.

У далёкім 1986-м годзе ў гаспадарцы "Савецкая Беларусь" Бешанковіцкага раёна, дзе я ў той час працаваў, было 17 жывёлагадоўчых пабудоваў. Адзін вялізны малочнатаварны комплекс і 16 маленькіх фермаў, якія меліся ў кожнай вёсцы. У калгасе было больш за 800 кароў і нецеляў, а ўсяго каля 3000 галоў буйной рагатай жывёлы.

Сёньня пасьля ўсіх рэформаў, праведзеных згодна мудрай лініі кіраўніцтва, на тэрыторыі былой "Савецкай Беларусі" застаўся, здаецца, толькі адзін комплекс. Усе(!!!) малыя фермы ліквідаваныя.

Але ж і тады, амаль 40 гадоў назад, комплекс даіў малака менш за Шчыпцы, Маскалёнкі і Макаравічы, дзе на невялікіх фермах было больш кароў, чым на комплексе. Прычым знайсці даярку на комплекс было нашмат цяжэй, чым на малую ферму. І цякучасць кадраў на комплексе была вышэйшай.

Усё гэта я прыводжу для таго, каб яшчэ раз давесці сваю пазіцыю: не бывае малых нерэнтабельных фермаў. Там, дзе меншы калектыў, выразна бачныя справы кожнага чалавека. Як правіла такія калектывы ўстойлівыя і працуюць дзесяцігоддзямі.

У нашай краіне не пытаюцца меркаванняў у асобных (маленькіх) людзей. Асабліва ў тых, чыя пазіцыя не супадае з самі ведаеце чыёй. Чыноўнікам зразумела, што кіраваць лепш адным вялізным комплексам. Пажадана яшчэ, каб там было з мільён кароў і дзясятак робатаў. Вось прыкладна такія пражэкты і загубілі нашую сельскую гаспадарку.

У Заходняй Еўропе працэс узбуйнення ідзе таксама. Але ж ідзе ён абсалютна інакш. У той жа Нямеччыне пасля другой усясветнай вайны сярэдні нямецкі фермер меў 3 - 5 галоў кароў. А праз 45 гадоў пасля вайны нямецкая сярэдняя ферма налічвала толькі 35-40 кароў. У 1991 годзе мой сябар працаваў на такой ферме, а я яго наведваў.

Чаму нямецкая ферма тады не мела 350 -- 400 галоў? Ды таму, што працэс узбуйнення -- натуральны працэс, а не прыдуманы нейчай разумнай галавой. І ўласніку патрэбныя дзесяцігоддзі, каб падвоіць ці патроіць пагалоўе.

У валюнтарысцкай сістэме ўсё проста. Узялі з нейкіх Нідэрландаў гіганцкі праект, спраектавалі на Беларусь, кінулі ў калгас, а ў выніку -- выніка няма.

Не фермы гіганцкія нам трэба будаваць. ЧАЛАВЕКА трэба вырошчваць, УЛАСНІКА гэтай жывёлы. І тады будуць і прывагі, і надоі.

Даражэнькія, прыватнік у той Нямеччыне 1990-х гадоў даіў па 8 - 10 000 літраў малака на карову ў год. Думаю, што сённяшнія надоі там не ніжэйшыя. (Бешанковіцкі раён, яшчэ нядаўна адзін з лідараў вобласці, усімі праўдамі-няпраўдамі ледзьве дацягваў да 5 000, а сёння зноў зваліўся значна ніжэй)...

Калі ідзеш у патрэбным кірунку, рана ці позна а дойдзеш да мэты. А калі ісці ў адваротны бок, не прыйдзеш ніколі.

Г.Станкевіч

****

Я люблю вас —
злых і пакрыўджаных,
непрыгожых,
стомленых працай,
пагарджаных і зненавіджаных,
з невясёлай ды важкай рацыяй.

Несучасных люблю,
песімістаў,
хутаранаў у вялікім горадзе,
рэтраградаў і нонканфармістаў —
усіх, хто стыне на гэтым холадзе.

Усіх, хто стыне,
у далоні хукае,
не чакае ад долі лепшага,
хто пільнуе, калі пагрукае
нехта ў дзверы
ці нешта ў сэрца.

Тых люблю,
хто заўжды на варце,
тых, каго і смерць не падмане,
хто разгледзіць на кожнай карце
рысы краю, што чэзне ў тумане…

Усевалад Сцебурака

ФІНАНСЫ

ШТРАФЫ ЯК КРЫНІЦА ПАПАЎНЕННЯ БЮДЖЭТУ

У рэспубліканскім бюджэце на 2023 год закладзены план па зборы штрафаў на суму, якая больш чым на 40% перавышае закладзеную ў бюджэт Беларусі на 2022 год.

Згодна з законам «Аб рэспубліканскім бюджэце на 2023 год», у гэтым годзе ўлады плануюць зарабіць на штрафах і ўтрыманнях 191,71 млн руб.

З гэтай сумы:

- утрыманні з заработнай платы асуджаных і асоб, вызваленых ад крымінальнай адказнасці, складуць 2,63 млн руб.,
- штрафы (па прагнозе) прынясуць бюджэту 189,08 млн руб.

Такім чынам, у 2023 годзе ў рэспубліканскі бюджэт у выглядзе штрафаў плануюць сабраць суму на 42,7% больш, чым планавалася на 2022 год (132,47 млн руб.).

Для параўнання: у законе «Аб рэспубліканскім бюджэце на 2021 год» сума запланаваных даходаў ад штрафаў складала 88,98 млн руб. А вось у прыбытковай частцы рэспубліканскага бюджэту на 2020 год планавыя паступленні ад штрафаў былі блізкія да ўзроўню 2022 года - 120,82 млн руб.

Нагадаем, што ў пачатку гэтага года быў апублікаваны закон «Аб рэспубліканскім бюджэце на 2023 год». Дакумент мяркуе, што галоўным артыкулам паступленняў грашовых сродкаў стануць падатковыя даходы, а асноўныя выдаткі будуць звязаныя з агульнадзяржаўнай дзейнасцю, а таксама фінансаваннем нацыянальнай эканомікі.

myfin.by

ДАРОГІ

РАМОНТ МОСТА

Міністэрства транспарту Рэспублікі Беларусь паведаміла ў сваім тэлеграм-канале, што сёлета ў Беларусі будзе адрамантавана 1413 км мясцовых дарог. Запланаваны рамонт 37 мастоў, сярод якіх і мост праз раку Свячанка ў Бешанковіцкім раёне. У планах пачаць рэканструкцыю аўтадарогі Р-46 Лепель - Полацк - мяжа Расіі (Юхавічы).

Будуць адрамантаваны яшчэ некалькі ўчасткаў рэспубліканскіх дарог, у тым ліку на Р-53 Слабада - Навасады, дзе цяпер вядуцца работы.

Акрамя таго, прапрацоўваецца пытанне рэканструкцыі ўчастка аўтадарогі М-3 ад Лагойска да Плешчаніц.

Запланаваны рамонт 37 мастоў на дарогах рэспубліканскага значэння, у тым ліку:

- мост праз Прыпяць на аўтадарозе Р-131 Калінкавічы-Мазыр працягласцю больш за 900 метраў;
- мост праз раку Ашмянка на аўтадарозе М-7/Е28 Мінск-Ашмяны-мяжа Літвы (Каменны Лог);
- шляхаправод праз чыгуначную дарогу Р-2 Стоўбцы-Івацэвічы-Кобрын;
- шляхаправод на аўтадарозе М-10 мяжа Расіі (Селішча) – Гомель – Кобрын;
- мост праз раку Свячанка на аўтадарозе М-3 Мінск – Віцебск.

Усяго ў адпаведнасці з дзяржпраграмай у 2023 годзе плануецца выканаць рамонт і рэканструкцыю каля 1 тыс. км рэспубліканскіх дарог і 3800 пагонных метраў дарожных збудаванняў.

А.Тутэйшы

АГРАЭКАТУРЫЗМ

АГРАСЯДЗІБА RELAX НА ВОЗЕРЫ ГАРОДНА

Вырвацца з гарадской мітусні, зліцца з прыродай і атрымаць асалоду ад цішыні — такая мэта была ў жыхароў Віцебска Аляксея і Людмілы Гехт, калі больш за 20 гадоў таму яны ўзялі ўчастак на беразе возера Гародна ў аднайменнай вёсцы Бешанковіцкага раёна за 20 кіламетраў ад абласнога цэнтра. Тое ж прапануюць зараз гасцям сваёй аграсядзібы Relax.

Вырвацца з гарадской мітусні, зліцца з прыродай і атрымаць асалоду ад цішынёй прапануюць гасцям гаспадары аграсядзібы Relax Аляксей і Людміла Гехт.

Аляксей па адукацыі інжынер-электронік. За плячыма вялікі працоўны вопыт на прадпрыемствах і ў арганізацыях Віцебска, 12 гадоў адпрацаваў у будаўнічым холдынгу ў Ханты-Мансійскай аўтаномнай акрузе. Калі ў 2017 годзе сям'я вярнулася ў Віцебск, старэйшая дачка прапанавала бацькам заняцца агратурызмам. Абмеркавалі на сямейнай радзе і вырашылі рызыкнуць. Дочкі-айцішніцы Вераніка і Вольга распрацавалі канцэпцыю сядзібы, дапамаглі з інтэр'ерам, зрабілі сайт, заняліся рэкламай. Першых пастаяльцаў міні-гасцініца прыняла летам 2018-га. З часам Аляксей і сам навучыўся весці сацсеткі, свой YouTube-канал, здымаць і мантаваць відэаролікі.

- Агратурызм - занятак для тых, хто любіць зносіны. Ён дазваляе паказваць прыгажосці нашага беларускага краю і ў той жа час узаемаўзбагачацца, маючы зносіны адзін з адным. Людзі прыязджаюць адусюль, пасля мы часта становімся сябрамі: віншуем адзін аднаго са святамі, дорым падарункі. І прыязджаюць ужо проста так.

Адна з нашых місій - вярнуць людзей у вёску, данесці, што загарадны лад жыцця - гэта добра, гэта здарова і здарова. Маючы кватэру ў Віцебску, там мы з'яўляемся вельмі рэдка, жывем тут, у вёсцы. І рады, калі, з'язджаючы, нашы пастаяльцы задумваюцца, што сапраўды ндрэнна было б і ім жыць на прыродзе, - распавядае Аляксей.

Яго верная паплечніца - жонка.

(працяг на стар. 2)

АГРАЭКАТУРЫЗМ

(пачатак на стар. №1)

Людміла, маючы вышэйшую гандлёвую адукацыю, прайшла шлях ад прадаўца да дырэктара крамы ў Віцебску, потым паехала за мужам на поўнач.

Агратурыстычны комплекс Аляксея Гехта складаецца з ацяплянага дома з двума спальнямі на чацвярых чалавек і летняй хаткі на дзве персоны.

- Для мяне гэта аптымальная колькасць гасцей. Калі прымаць 20-30 чалавек, гэта будзе сур'ёзная праца і проста зараблянне грошай. Тады ўжо ні з кім не пагутарыш, а будзеш круціцца ў такім канвееры і марыць з'ехаць куды-небудзь далей адпачыць на зробленыя грошы, - перакананы Аляксей Гехт.

Як і ва ўсіх, загружанасць бывае розная і пры гэтым непрагназуемая. Падчас пандэміі каранавіруса прыйшлося зацягнуць паясы, прызнаецца гаспадар:

- На свае патрэбы сродкаў хапала, не хапала на развіццё. А без развіцця любая справа згасае. Трэба нешта новае будаваць, прапаноўваць нейкія новыя паслугі, новыя стравы. Зіма - зручны час, каб усё добра прадумаць. Хочам пабудаваць яшчэ адну летнюю хатку, уладкаваць пляж, арганізаваць новыя забаўкі на вадзе. Санкцыі, зачыненыя межы згулялі на руку ўнутранаму турызму. Ехаць жа асабліва няма куды, таму агратурызм зараз у трэндзе. Павышаны попыт адчуваўся ўжо мінулым летам, не меншы прагназуемы і ў новым годзе.

Аляксей Гехт прапануе гасцям не толькі пражыванне ў экалагічным драўляным доме з камінам і тэрасай з відам на возера. У спісе паслуг аграсядзібы - катанне на лодцы, лыжах, зімовая і летняя рыбалка, лазня, пракат ровараў. У 2022-м купілі электраскутар, на якім можна адправіцца ў лес, не прычыняючы шкоды прыродзе выхлапнымі газамі.

Сам ён любіць прыгатаваць смачны сняданак гасцям, правесці майстар-клас па прыгатаванні страваў беларускай кухні або навучыць гатаваць свежапайманую ў возеры рыбу. З задавальненнем знаёміць гасцей з мясцовай гісторыяй. А яшчэ падумвае развіваць у Гародне модны напрамак у сусветным турызме - глэмпінг.

СБ

НАВІНЫ СВЕТУ

У КАЗАХСТАНЕ АМНІСТУЮЦЬ, У БЕЛАРУСІ ЎСЁ ЯШЧЭ САДЖАЮЦЬ У ТУРМЫ

У Беларусі не спыняюцца арышты і суды над удзельнікамі пратэстаў 2020 года. Прайшло больш за два гады, а сітуацыя ніяк не можа супакоіцца. А што адбываецца ў Казахстане, дзе 2022 год пачаўся з крывавага бунту, падчас якога загінула 238 чалавек, і для ўрэгулявання сітуацыі нават запатрабавалася ўвядзенне войскаў АДКБ?

У Алматы адкрыты мемарыял ахвярам студзеньскіх падзей "Тагзым". У цырымоніі прыняў удзел прэзідэнт Казахстана.

Мемарыял пабудаваны на месцы, якое было эпіцэнтрам трагічных падзей, - Плошчы Рэспублікі. Ён уяўляе сабой шматступенны архітэктурны комплекс. Помнік падзелены на чатыры эмацыйна-архітэктурныя зоны розных колераў: светла-шэрая атаясамліваецца з пераадоленнем, чорная дэманструе студзеньскія падзеі з іх хаосам і страхам, шэрая - сімвал ахвяр і разлітай крыві, чалавечых страт, белая - імкненне да стабільнасці і працвітання.

У кожнай з зон устаноўлены камяні і стэлы з выказваннямі выдатных прадстаўнікоў казахскага народа.

Касым-Жомарт Токаеў падкрэсліў, што трэба памятаць пра тыя падзеі, таму ён даручыў увекавечыць памяць аб ахвярах падзей і ўзвесці мемарыял.

"Шматлікія ўдзельнікі беспарадкаў, якія паддаліся ілжывым заклікам, але пры гэтым не ўчынілі цяжкіх злачынстваў, згодна з маім указам былі амніставаны", - заявіў ён.

180 матэрыялаў дасудовага расследавання былі спынены за адсутнасцю складу.

Пракуроры таксама працуюць над справамі аб перавышэнні ўлады вайскоўцамі ў перыяд рэжыму надзвычайнага здарэння і АТА. У верасні быў прыгавораны да 8 гадоў пазбаўлення волі салдат, які стрэліў у мужчыну, у ліпені пяцёра ваенных былі прызнаны падазронымі па справе аб смерці чалавека, у жніўні ваенны быў прызнаны падазроным у смерці жанчыны.

За прымяненне катаванняў падазронымі прызнаны 29 супрацоўнікаў праваахоўных і спецыяльных органаў.

Усяго асудзілі 1249 чалавек. У асноўным за крадзяжы, выкраданні зброі і ўдзел у беспарадках. Рэальныя тэрміны зняволення атрымалі 160 чалавек. Астатнім былі прызначаны мякчэйшыя меры пакарання.

Аліна Глінская
"Народная Воля"

ВЫДАВЕЦТВА

"КНІГАЗБОР" СПЫНІЎ ПРАЦУ

У гэтым выдавецтве тройчы выходзілі кнігі Георгія Станкевіча, двойчы — Наталлі Бондар. Крыху раней у Беларусі ўжо спынілі сваю дзейнасць іншыя беларускія недзяржаўныя выдавецтвы — «Галіяфы» і «Янушкевіч».

27-га студзеня кіраўнік выдавецтва Генадзь Вінярскі на сваёй старонцы ў фэйсбуку напісаў:

"Вось і скончылася мая эпапея выдаўца.

27 гадоў працы, каля 3 тысяч найменняў кніг, сустрэчы з аўтарамі, прэзентацыі, выставы...

Сёння здаў у Міністэрства інфармацыі Пасведчанне выдаўца.

У хуткім часе пачнем працэс ліквідацыі ПУП «Кнігазбор», таму купляйце ў кнігарнях кнігі нашага выдавецтва.

Пакуль яны ёсць у інтэрнэт-кнігарнях: knihi.by, tn.by, kniganosha.by, а таксама ў Кніжнай шафе ды ў іншых кнігарнях."

Выдавецтва «Кнігазбор» было зарэгістраванае ў 2006 годзе, дырэктарам быў Генадзь Вінярскі, галоўным рэдактарам — пісьменнік Кастусь Цвірка.

А.Тутэйшы

БУДЗЬЦЕ ЗДАРОВЫ

БЕЛАРУС ВАЖЫЎ 183 КІЛАГРАМЫ

З Міхаілам Акулавым і ягонай жонкай Наталляй мы сустрэліся ў той дзень, калі яны збіралі чамаданы для паездкі ў Грузію. За апошні год пара ездзіла адпачываць тры разы — свет навокал, як аказалася, вялікі і разнастайны. А яшчэ паўтара года таму мужчына праводзіў час збольшага ў сябе дома, у Беразіно. Жыццё круцілася вакол камп'ютара і ложка.

— Каб прайсці 50 метраў да дому праз дарогу, трэба было спыніцца і аддыхацца. Спіну ломіць, жывот цягне... Абутак было цяжка падабраць — хадзіў у гумавых шлёпках і летам, і зімой. А шкарпэткі дапамагала надзець жонка, сам не даставаў...

Ездзіць кудысьці за рулём было небяспечна: у любы момант Міхаіл мог заснуць і трапіць у аварыю.

— Калі выпраўляўся ў Мінск, заўсёды кагосьці браў з сабой. Праязджаю 40—50 кіламетраў — і станаўлюся на ўзбочыне, мне трэба хвілін 10 драмаць, каб прыйсці ў сябе.

Пастаяннае жаданне спаць днём муж і жонка тлумачаць тым, што адбывалася ноччу. Ледзь не кожную гадзіну Міхаіл прачынаўся з-за прыпынкаў дыхання. Дактары казалі, што так праяўляецца апноэ сну.

...За ноч мог выкурыць пачак цыгарэт! Палю-палю, а потым брык — і ўпаў, сплю далей.

«Міша вельмі любіў дранікі! Штук 10 за раз мог з'есці»

Пытаемся, як Міхаіл прыйшоў да такога жыцця і такой вагі. Мужчына прызнае: хутчэй за ўсё, рэч у няправільным харчаванні. Вага набіралася паступова, год за годам. Калі дайшоў да 120 кілаграмаў, спрабаваў худнець. Адносна лёгка трымаўся на дыеце, пакуль кілаграмы ўбывалі. А як толькі вага замірала, вяртаўся да багатых вячэр. Сыходзіла 10 кілаграмаў, 20 набіралася — і так па крузе.

— Быццам бы і еў за дзень не шмат, але не ў час — звычайна адзін раз пасля дзесяці вечара, — распавядае Міхаіл. — Працаваў у грузаперавозках, да ночы за камп'ютарам сядзеў. Раніцай не заўсёды атрымлівалася паесці, у абед таксама. А трэба ж часта і патроху.

— А што такога асаблівага елі на вячэру? Вага ж не можа расці з нічога.

— Ну, напрыклад, Міша ў нас вельмі любіў дранікі, — з усмешкай пазірае на мужа жонка. — Парадкам так іх мог з'есці — штук 10. Бульба смажаная вельмі падабалася — адзін мог адолець цэлую патэльню.

Або вось гатуем шашлыкі, на сям'ю звычайна вялікую талерку робім. Толькі пасмажу — Міша ўжо паўталеркі адзін з'еў! Госпадзі, хоць ты зноў за мясам ідзі!

— А яшчэ быў вельмі ахвочы да салодкага, — прызнаецца ўжо сам Міхаіл. — Цукеркі кілаграмамі еў... Торт мог з'есці цалкам, піражныя ўсялякія, «снікерсы» вельмі любіў. Заязджаў, памятаю, на запраўку, браў два пакеты круасанаў і пару бляшанак Burn.

...Трапіў у бальніцу на хуткай, а потым яшчэ 30 кілаграмаў набраў

Разам з лішняй вагой прыйшлі праблемы са здароўем. Калі шалі паказвалі 150 кілаграмаў, мужчыну першы раз забралі ў бальніцу на хуткай, танометр проста зашкальваў. Ужо тады дактары прама сказалі жонцы: «Усё, ён не жылец».

— Я стаю ў шоку: «Як вы мне можаце такое гаварыць?» А лекар адказвае: «Мы заўсёды кажам праўду ў вочы. Што вы хочаце?»

— Калі дактары сказалі такое, што змянілася ў вашым жыцці? — цікавімся ў Міхаіла.

— На той момант — нічога. Канешне, было вельмі страшна. Але што я мог зрабіць? Я шмат і не еў, па сутнасці. Не тое каб каструлю супу з'ядаў і фастфудам стала сілкаваўся... Я жыў як раней. І з таго часу набраў яшчэ 30 кілаграмаў.

Нават доктар мне тады казаў: дыетамі тут не дапаможаш — я ўжо не мог рухацца. Аперацыю ж нездарма робяць.

...Аперацыя была няпростай: з-за вялікай вагі беларусу нельга было адразу зрабіць поўную анестэзію.

Раней з'ядаў пачак пельменяў, а цяпер максімум 10 штук

Рэабілітацыя прайшла хутка: Міхаіл выпісаўся з бальніцы ўжо праз пяць дзён. У першыя тыдні былі надта строгія абмежаванні ў харчаванні: толькі вада і булён. Паступова лекары дазволілі перайсці на працёртую ежу.

— Першымі днямі было быццам балюча есці, а потым я проста не адчуваў апетыту. Харчаваўся дзіцячымі мяснымі кансервамі і тваражкамі да 2%. Калі еў які-небудзь рыс ці грэчку, трэба было ўсё старанна перажоўваць, а не так, як раней, — закінуў, і ўсё.

Праз тры месяцы ўжо можна было ўсё, але мяне ад салодкага і тлустага прама адвярнула. Дрэнна становіцца, як быццам нудзіць.

За пяць дзён у бальніцы Міхаіл страціў 18 кілаграмаў — дадому па калідоры амаль бег, жонка з сумкамі за ім не паспявала. Прайшло яшчэ тры месяцы — стаў лягчэйшым на 50 кілаграмаў. А за паўтара года ўвогуле пазбавіўся ад сотні.

— Цяпер я 82—84 кілаграмы, і вага ўжо стабільная, асабліва не скідаецца. Што змянілася ў маім жыцці? Усё! У апошні дзень перад выпіскай я заснуў і спаў усю ноч, не мог прачнуцца нават на ўколы. Я нават спалохаўся тады: даўно такога не было. Руху ў жыцці стала больш! Я зараз сам езджу па працы на загрузкі і разгрузкі. Калі была віза, па чатыры разы на тыдзень мог быць у Еўропе! Толькі вось на мяжы задаюць шмат пытанняў: няўжо гэта вы? Я ж фота ў пашпарце не памяняў, — смяецца мужчына...

— Я нават часам кажу мужу: «Ну паеш ты ўжо нармальна!» А ён мне адказвае: «Я не хачу, разумееш?» Вось як мы ўсе ямо: першае і потым адразу другое. А Міша столькі ўжо не можа, не змяшчаецца ў яго. Пасля супу трэба пачакаць. Калі галубцы даю, то адзін, вельмі маленькія порцыі, — дадае Наталля.

Онлайнэр

НАША ГІСТОРЫЯ

ПАЎСТАННЕ КАСТУСЯ КАЛІНОЎСКАГА: ЯК ПАЧАЛОСЯ І ЧАМУ ЗГАСЛА

160 гадоў таму пачалося вызвольнае паўстанне 1863-1864 гадоў, адным з лідараў якога быў наш нацыянальны герой Кастусь Каліноўскі. Чарговая юбілейная дата — добрая нагода, каб узбагаціць веды па айчыннай гісторыі. Партал Budzma.org падрыхтаваў адмысловы гайд, у якім коратка і зразумела тлумачым, што было перадумовамі і прычынамі паўстання, як яно пачалося і чаму згасла.

Рэдкі здымак паўстанцаў 1863-1864 гг.

Што было перад паўстаннем?

Абвастрэнне сітуацыі ў беларускай вёсцы ў сувязі з адменай прыгоннага права і чаканнем сялян сапраўднай волі супала з адраджэннем нацыянальнага руху на тэрыторыях былой Рэчы Паспалітай. У 1860 годзе праходзілі народна-патрыятычныя выступленні ў розных формах: спяванне патрыятычных гімнаў у касцёлах, нашэнне элементаў патрыятычнай вопраткі такіх, як шапкі-рагулі ці канфедэраткі, зверху — чамары.

Вялікае абурэнне і сярод жыхароў Царства польскага, і сярод патрыётаў з Паўночна-Заходняга краю выклікаў расстрэл 27 лютага 1861 года патрыятычнага шэсця ў Варшаве, калі царскія жаўнеры адкрылі агонь па натоўпу. 5 чалавек былі забітыя, 10 — паранілі. Шэсце было прысвечана бойцы пад Грохавым, што адбылася 25 лютага 1831 года. Царскія жаўнеры тады пацярпелі паразу.

Як адказалі патрыёты?

Пачалі павальна насіць «жалобу» — жалобныя строі і «чорную» біжутэрыю — запанкі, кольцы, медальёны з выявамі «Белага арла», «Пагоні», якара, косаў і шабляў. У хуткім часе за такія ўпрыгожванні і вопратку людзі пачалі атрымліваць штрафы або арышт.

Гэта яшчэ больш азлобіла жыхароў акупаваных расейцамі земляў. Пачаліся адкрытыя сутычкі на вуліцах паміж маладзёнамі. Патрыёткі маглі аплявваць расейца або абла-яць. Афіцэраў і жаўнераў адмаўляліся абслугоўваць у кавярнях, пакуль тыя не зробяць замову на мясцовай мове, а калі царскі жаўнер ці службовец заходзіў у касцёл, то ксёндз мог прыпыніць службу. Пачаўся распаўсюд антыцарскай літаратуры, у тым ліку славутай «Мужыцкай праўды».

Распаўсюд газеты выконваў адразу некалькі функцый. У змесце «простай мовай» тлумачыўся сялянам прыгонніцкі характар аграрнай рэформы 1861 года. Газета раскрывала імперскую палітыку самадзяржаўя і абараняла скасаваную ўладамі ўніяцкую царкву і былыя свабоды…

І яно пачалося!

Паўстанне палыхнула ў Каралеўстве Польскім ноччу з 22 на 23 студзеня 1863 года. Царскія вайсковыя гарнізоны ў розных частках краіны былі адначасова атакаваныя. Нагодай для выступу стаў чарговы рэкруцкі набор па спісах, у якія ўвайшлі ўсе «нядобранадзейныя» маладыя людзі. Але выступленне было падрыхтавана не да канца.

Спантаннае выступленне ў Польшчы стала поўнай нечаканасцю для рэвалюцыянераў Беларусі і Літвы. Але пасля ваганняў паўстанне было падтрымана імі амаль праз тыдзень. 1 лютага 1863 года Літоўскі Правінцыйны камітэт абвясціў сябе часовым губернскім урадам Літвы і Беларусі і апублікаваў праграмныя дакументы. Гэтая праграма дублявала праграму польскіх паўстанцаў…

Як ішла ўзброеная барацьба?

Першыя атрады паўстанцаў з'явіліся ў заходніх губернях Беларусі ў канцы студзеня 1863 года. У сакавіку-красавіку было сфарміравана больш за шэсць мясцовых атрадаў. Сярод іх былі дробныя шляхцічы, студэнты, рамеснікі, сяляне і афіцэры, якія пакінулі царскую армію.

Праблемай была адсутнасць агульнага плана дзеянняў і ўзаемнай каардынацыі. Зброі таксама не хапала. Паўстанцы нападалі на нешматлікія царскія патрулі, раззбройвалі мясцовых паноў, егераў, царскіх службоўцаў.

Усяго за перыяд з лютага па жнівень 1863 года у межах сучаснай Беларусі было зафіксавана 46 бітваў і сутычак паўстанцаў з царскімі войскамі. Значная колькасць з іх прыйшлася на Гродзеншчыну і Віленшчыну…

Чаму паўстанне згасла і што стала з Каліноўскім?

У чэрвені 1863 года распачаліся шматлікія арышты ўдзельнікаў паўстання. Крыло «белых» не вытрымала такога ціску. Кастусь Каліноўскі з паплечнікамі стварылі кшталту літоўска-беларускага падпольнага руху. Яго дзейнасць мусіла надаць надзеі людзям і натхніць новыя сілы на паўстанне. Але было надта позна, асейцы амаль задушылі восенню 1863 года ўзброены супраціў на беларуска-літоўскіх землях. Амаль праз год былі цалкам знішчаныя апошнія атрады паўстанцаў у Польшчы.

Кастусь Каліноўскі да апошняга адмаўляўся пакінуць спробы падняць народ на новае паўстанне. Ён спрабаваў арганізаваць новыя выступы вясной 1864 года, але малады сябар рэвалюцыйнай арганізацыі Вітольд Парфіяновіч заклаў следчым месца знаходжання і псеўданім свайго старэйшага таварыша.

Каліноўскі быў арыштаваны ў хуткім часе і публічна павешаны на плошчы Лукішкі ў Вільні. Цела яго было пахаванае на тэрыторыі вайсковага гарнізона і засыпана вапнаю. З яго смерцю згасла і апошняе буйное паўстанне на Беларусі і Літве.

(скарочана ды адрэгавана)

Алесь Масевіч
budzma.org

УЛАДА

НАЧАЛА ЛИ СИСТЕМА ПОЕДАТЬ СЕБЯ ИЗНУТРИ?

Чем можно объяснить задержания среди управленцев и силовиков? На эти и другие вопросы Филина ответил профессор писхологии Владимир Янчук: «Неуверенность в завтрашнем дне присутствует как в управленческом и силовом блоке, так и наверху».

— За последнюю неделю произошло несколько громких задержаний среди представителей властей и госпредприятий. В том числе речь идет о сотрудниках силовых структур, причастных к репрессиям. О чем это говорит: система начинает поедать своих или же речь о классическом «бей своих, чтобы чужие боялись»?

— Это и то, и другое. В принципе, система начинает давать сбои, т.к. все ее ресурсы самоподдержания исчерпаны. Более того, как бы наш «большой сосед», во мно-гом определяющий нашу внутреннюю и внешнюю политику, не раздувал щеки, ситуация у него очевидно ухудшается.

Победные же реляции становятся все менее убедительны. А перспективы становятся все более и более мрачными. Речь, правда, не о краткосрочной перспективе, хотя и она внушает мало оптимизма. А в долгосрочной становится ясно, что пошли сбои.

И когда это началось, то в чиновничьей среде появилось беспокойство. И когда завтрашний день становится все более неопределенным, это беспокойство нарастает как среди управленцев, так и в силовых структурах. Раньше можно было сбежать к соседу, а теперь это стало малопривлекательным, да и просто опасным.

Среди силовиков есть разные люди. Многие из них держат нос по ветру. Так как нет доверия никому. Так как напряжение и беспокойство растет, я в этом не сомневаюсь. Так что эта неуверенность в завтрашнем дне присутствует как в управленческом и силовом блоке, так и наверху.

Взять тот же международный уровень. Даже на уровне СНГ и постсоветского пространства мы также оказались в одиночестве. Коллеги по Содружеству стали дистанцироваться от «старшего брата» все дальше и дальше.

И что делать властям в этой ситуации? Арсенал воздействия ведь какой? Попугать, показать, что власть бдит, раздуть щеки. При этом таких заметных, которые на поверхности, «радикальных элементов» практически не осталось. Общество к задержаниям адаптировалось и очередные аресты не имеют никакого сдерживающего эффекта.

Но держать в страхе людей стало имплицитным свойством системы. К другому-то она просто не приучена. Да и не умеет. Вот поэтому система и взялась за своих. Не доверяет ведь никому. Всюду предатели видятся.

Опять же, доносы. Я не раз писал об этом: нынешняя ситуация во власти — это битие копытом ретивых, которые не гнушаются в выборе средств, чтобы прорваться наверх. Поэтому в ход идут доносы, кляузы. Сдавай своих, бей своих — чтобы чужие боялись. Ситуация предсказуемая. Но и резерв ретивых иссякает.

— Допустим, власть пытается сбить эти настроения репрессивными мерами. Но можно ли такими методами консолидировать чиновников и силовиков? Разве что демотивировать. Что в такой ситуации может чувствовать какой-нибудь высокопоставленный следователь, приложивший руку к закрытию крупного независимого портала, и вдруг оказавшийся в наручниках?

— Власть у нас специфическая, арсенал средств у нее невелик — кнут. Эти посадки способствуют не консолидации, а наоборот — нарастанию страхов в самой же системе. И, как следствие, к дистанцированию от нее. А при возможности и «сваливанию» за рубеж.

Люди не принимают решения, капсулируются, боятся друг друга. А когда они изолируются друг от друга, система начинает работать все хуже и хуже. И начинает усложняться экономическая ситуация. И когда это происходит, снова срабатывает стратегия бить своих, чтобы в этот раз они не предъявляли претензии по поводу падения благосостояния. Но общество-то к этому привыкло и в позитивные результаты подобной политики не верит.

К тому же, что бы ни говорили, одновременно идет сокращение штата на всех уровнях. И это сокращение сопровождается в том числе чисткой своих людей.

— Кто-то уходит сам, некоторые оказываются под арестом. Нередко это профессионалы своего дела. Кто приходит на их место и как качество новых управленцев сказывается на эффективности властной системы?

— Вопрос очевидный. Сказываться будет крайне скверно и разрушительно. И это результат даже не политики последних дней, а политики многолетней. Когда делается акцент на лояльности, а не на профессионализме. Раньше эта лояльность худо-бедно нивелировалась за счет дурных денег, в том числе поступающих от соседа.

А сейчас ведь и у соседа денежные проблемы, нефтегазовый поток сокращается, траты очень большие. И если раньше можно было латать дыры, не особо заботясь о принятии выверенных решений, то сейчас эта проблема обостряется.

Теперь эта непродуманная политика очень поверхностного отношения к профессионалам начинает проявляться все очевиднее. Ведь поиск новых точек сбыта, работа над новой логистикой требует высокой квалификации, а не только лояльности.

У меня первые опасения начали появляться еще лет десять назад, когда во власть и управление стали приходить троечники. Увы, теперь мы видим результат: кадров нет, резервов нет.

Так как знания и квалификация оказались на периферии, то и брать их неоткуда. Покупать специалистов мы не можем — денег нет. Да никто из разумных управленцев и не поедет сюда. Увы, за что боролись, как говорится.

gazetaby.info

АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

ЯК ВЫДАТКІ НА МАСАВЫЯ РЭПРЭСІІ ПАПАЎНЯЮЦЬ ВУП

Спробы прыстасавацца да пераменаў у тыя часы, калі ўлада распачынала ліквідацыю сваіх апанентаў, рабіліся неаднаразова, аднак усе яны кожны раз заканчваліся правалам. Сяргей Нікалюк піша ў «Новы Час» з чаго складаецца ВУП і куды мы рухаемся.

Каб нешта ацэньваць — не істотна, што ці каго, — патрэбныя нейкія крытэры. Прыгадаем, як у СССР даказвалі перавагі планавай эканомікі над рынкавай перавыкананнем планаў па выплаўцы чыгуну і сталі. А пра дасягненні ў вытворчасці канчатковых прадуктаў — у прыватнасці, легкавых аўтамабіляў — прапаганда сарамліва маўчала.

У СССР галіны прамысловасці падзяляліся на тыя, якія ствараюць сродкі вытворчасці (група «А»), і тыя, што робяць прадметы для асабістага спажывання грамадзян (група «Б»). Пры гэтым падкрэслівалася, што вытворчасць групы «А» служыць вызначальным паказчыкам эканамічнага развіцця.

Падобнае эканамічнае адкрыццё спалучалася з лозунгам партыі: «Усё ў імя чалавека, усё дзеля дабрабыту чалавека». Ніхто пры гэтым не звяртаў увагі на тое, што сродкі (група «А») ставіліся вышэй за мэту (група «Б»). І не варта гэтаму дзівіцца. Ва ўмовах масавага двудумства ў СССР падобны парадокс на фоне сваіх «калегаў» нічым прынцыпова не вылучаўся.

У гэтай сувязі прыгадваецца анекдот:

— Мы робім самыя вялікія ў свеце экскаватары, якія крочаць!

— А навошта вы іх робіце?

— Каб здабываць больш за ўсіх у свеце жалезнай руды!

— Дзеля чаго?

— Каб выплаўляць больш за ўсіх у свеце чыгуну і сталі!

— А навошта?

— Каб рабіць самыя вялікія ў свеце экскаватары, якія крочаць!

З чаго складаецца ВУП

І ў нашы дні не страціла сваёй актуальнасці праблема, так бы мовіць, «чым будзем мерацца?». Здавалася б, універсальных паказчыкаў ВУП на душу насельніцтва пакуль яшчэ не прыдумана. Аднак не спяшаецеся радавацца.

Растлумачу свой скептыцызм з дапамогай амерыканскага сенатара, кандыдата ў прэзідэнты 1968 года Роберта Кенэдзі: «ВУП вымярае ўсё, акрамя таго, дзеля чаго варта жыць, — наш валавы ўнутраны прадукт уключае ў сябе забруджванне паветра, рэкламу цыгарэт і машыны хуткай дапамогі, якія вязуць тых, хто пацярпеў у катастрофах. Ён улічвае і дзвярныя замкі, і турмы для людзей, якія іх узломваюць. Ён уключае ў сябе знішчэнне секвойных лясоў і ўнікальнай прыроды ў выніку хаатычнай урбанізацыі... Але ён не ўлічвае здароўе нашых дзяцей, якасць іх адукацыі і ўсмешкі на іх тварах».

Прыгожа, пагадзіцеся. А калі працей і бліжэй да родных бяроз ды асін як у прасторы, так і ў часе?

Давайце паспрабуем! ВУП Расіі знізіўся ў 2022 годзе на 2,5%. Некрытычна, калі ўлічыць, што пасля 24 лютага большасць эканамістаў ацэньвала маючы адбыцца спад двухзначным лікам. Але д'ябал, як вядома, мае звычку хавацца ў дэталях — прычым часам другасных. На адну з такіх дэталяў звярнуў маю ўвагу Telegram-канал «Кремлевский мамковед» у пасце пра тое, навошта расіяне скупляюць нерухомасць за мяжой.

Цытую: «Турцыя пацярпела ад расіян. Па выніках 2022 года яна стала сусветным лідарам па росце коштаў на арэнду нерухомасці — у параўнанні з 2021 годам жыллё падаражэла на 160,6%.

Паводле даных Propriete Generale Group, на Турцыю прыйшлося 32,8% попыту на замежную нерухомасць з боку расіян. Значную ролю ў пытанні выбару краіны для пераезду на ПМЖ адыграла магчымасць ВНЖ у Турцыі пасля куплі нерухомасці, а праз 5 гадоў — грамадзянства.

Купля нерухомасці за мяжой стала для расіян інструментам павышэння асабістай бяспекі. Толькі 14,3% здзелак былі заключаныя з мэтай атрымання даходу ад інвестыцый. 15,7% расіян набывалі кватэры і дамы за мяжой проста для ўласнага пражывання, а 64,1% — для атрымання ВНЖ. З такім падыходам вяртанне ў Расію людзей, якія набылі нерухомасць, у хуткім часе ўяўляецца вельмі малаверагодным».

Ахова грамадскага парадку і забеспячэнне бяспекі, нароўні з падтрыманнем вяршэнства закона і аховай правоў і свабодаў грамадзян належаць да базавых функцый сучасных дзяржаў.

Расійская Федэрацыя пачала «спецаперацыю» нібыта дзеля абароны правоў і свабодаў рускіх ва ўсходніх рэгіёнах Украіны. Мэта, канешне, высакародная, а што тычыцца скарыстаных для гэтага сродкаў — тое тэма для асобнай размовы.

Дзесяць месяцаў намаганняў па дасягненні мэты абярнуліся шасцізначнай колькасцю забітых з абодвух бакоў і сямізначнай лічбай тых, хто пакінуў краіну-вызваліцельніцу. Вось і падлічвай пасля гэтага ВУП, істотную частку на стварэнне якога склалі выдаткі на масавыя забойствы.

У праціглеглы бок ад Еўропы

Здагадайцеся з трох разоў, як перажыла беларуская мадэль 2022-ы год? Песімістаў папрашу ў гэты час пайсці папаліць дзесяці ўбаку. Іх меркаванне мяне не цікавіць. Хай яны ідуць сабе маршыраваць пад «Марш энтузіястаў».

Таму дам слова старшыні Савета Рэспублікі Наталлі Качанавай: «Мы бачым, што, нягледзячы на санкцыйны ціск і праблемы, якія ёсць у плане рэалізацыі прадукцыі нашых прадпрыемстваў, эканоміка паказала вынік, заводы працавалі, заработная плата выплачвалася стабільна. Няпросты 2022 год мы пражылі вельмі годна. І гэта нягледзячы на ўсе перыпетыі, калі многія думалі, што Беларусь абрынецца. Але нічога ў нядобразычліўцаў не атрымалася. Усе нашы поспехі кажуць пра тое, што тая сістэма ўлады, тая структура, якая выбудаваная ў нашай краіне, эфектыўная».

«Заводы працавалі, заработная плата выплачвалася стабільна». Ну як тут не зняць капялюш і не схіліць калена перад сістэмай улады, выбудаванай за тры дзесяцігоддзі! «Многія думалі, што Беларусь абрынецца» — а яна не абрынулася! Вось такі сёння крытэр эфектыўнасці.

Аднак адсутнасць абвальвання эканомікі — не адзіны крытэр правільнасці абранага ўладай курсу, які вядзе ў праціглеглы ад Еўропы бок. Каб зразумець, ад чаго Беларусь аддаляецца, працытую амерыканскага палітолага Дэніэла Трэйсмана: «Еўрапейская культура, з якой нарадзілася „мадэрнізацыя“, узнікла з вельмі рэдкага спалучэння гістарычных абставінаў: немагчымасці для любога суб'екта ўлады (кароны, імператара, царквы, суверэнных гарадоў і іншых) ліквідаваць сваіх апанентаў, што дало штуршок да пошуку сістэм кампрамісаў...»

Можна па-рознаму ставіцца да апанентаў улады, але без іх на мадэрнізацыю разлічваць не даводзіцца. У гэтай сувязі нагадаю фрагмент з Паслання—2013 адзінага беларускага палітыка: «Наш выбар, дарэчы, невялікі. Мы можам ці прыстасавацца да бурных перамен, ці застацца на ўзбочыне гісторыі. Іншага не дадзена».

Дзесяць гадоў таму выбар у беларускай мадэлі яшчэ быў, аднак эфектыўная ўлада паставіла на ім крыж.

Сяргей Нікалюк
novychas.online

РАСІЯ

«ДАЖЕ БЛИЖАЙШИЙ СОЮЗНИК ВДРУГ ПРИЯТНО УДИВИЛСЯ, ЧТО УКРАИНА ЕМУ НЕ УГРОЖАЕТ»

За этот год российская ядерная угроза девальвировалась вместе с российскими понтами а белорусские пограничники отразили жестокий натиск украинских наступательных заборов, что Лукашенко приятно удивился...

— Как ты знаешь, я совершенно не разбираюсь в современных военных техниках. Но люди, которые разбираются, очень впечатлились новыми планами военных поставок в Украину, о которых страны НАТО объявили за последние пару дней. Там одних только бронемашин и бронетранспортеров несколько сотен. При том это ведь, как я понимаю бонусные поставки. Потому что сегодня будет новый Рамштайн, а после него, видимо, объявят об основном пакете.

Вот, поскольку второй армии мира на все эти гаубицы и ракеты не хватит, Россия ответила на западные планы залпом вербальных интервенций. Бывший президент Медведев вытащил из чулана ядерную дубинку, а патриарх, в соответствии с занимаемой должностью, вспомнил про Бога и Страшный суд. (На ПВО, даже то которое установлено на крыше министерства обороны патриарх, видимо, уже не рассчитывает).

Но оказалось, что ядерная дубинка машет, а поставки идут. Обидно же. Ты им про ядерный Армагеддон, а они обсуждают хватит ли новым танкам солярки и запчастей. А ядерного Армагеддона не обсуждают вообще. Вот хоть бы для приличия сделали вид, что боятся.

А все потому, что за этот год российская ядерная угроза девальвировалась вместе с российскими понтами. Вот российский рубль устоял, а понты не выдержали. И оказалось, что девальвация понтов для российской власти опаснее, чем девальвация рубля. Лучше бы рубль упал, чем понты.

Потому что величие России держалось не на рубле, не на нефти, не на газе и не на второй армии мира, а на понтах. А когда понты кончились даже дружественные страны начали оглядываться по сторонам в поисках спасательных шлюпок.

Сначала президент Сербии сказал, что вербовка наемников в российскую ЧВК осложняет их двусторонние отношения. Потом Иран вчера заявил, что со всем своим уважением не собирается признавать российскими Крым и Донбасс. (Про уважение это я преувеличил для риторического эффекта). А все потому, что статус главного мирового хулигана, который Россия пыталась себе присвоить, утонул вместе с российским военным кораблем.

И даже ближайший союзник, которому вроде как некуда уже деваться, вчера вдруг приятно удивился, что Украина ему не угрожает. Столько месяцев белорусские пограничники отражали жестокий натиск украинских наступательных заборов, а вчера внезапно выяснилось, что «Украина на провокации не идет», хотя ее и подталкивают.

По информации: gazetaby.info

Заснавальнік і рэдактар: Станкевіч Георгій Мікалаевіч

Адрас рэдакцыі: Бешанковіцкі раён, в. Старыя Ранчыцы, e-mail: stankevich62@gmail.com тэл. 60237, маб. +375292184739 Газета выдаецца з сакавіка 2005г.

Падпісана да друку 30.01.2023 у 15.15 Наклад: 290 асобнікаў. Выдаецца адзін-два разы на месяц на беларускай і расійскай мовах.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў. Друкуецца на ўласным абсталяванні. Распаўсюджваецца бясплатна дабраахвотнікамі.